מראה יחזקאל על התורה — פקודי

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן כו', ובצלאל כו' עשה את כל אשר צוה כו' ואתו אהליאב כו' חרש וחושב וכו', צריך להבין הדקדוקים שנפלו במקראות הללו, חדא הכלל המסור בידינו כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ואיך שייך זה כאן, ועוד כפל מלת משכן, וגם למה נקרא משכן עדות, גם מ"ש אשר פקד על פי משה אין לו פירוש, ועוד מה שייך כאן עבודת הלוים הלא הלוים לא עשו את המשכן רק בצלאל וחבריו כל החכמים יהיו מאיזה שבט שירצה, ועוד למה איתמר הלא אלעזר היה נשיא הלוים, וגם צריך להבין ההמשך של המקראות של אח"ז לכאן, ועוד למה שבח את אהליאב לבד שהיה חרש וחושב כו' ולא את בצלאל, גם מ"ש אח"כ בתכלת ובארגמן כו' שחשב כל המינים דפשיטא כיון שהיה אומן בתכלת כמו כן בארגמן וביתר המינים היה בודאי ג"כ אומן.

ונבאר ג"כ מ"ש בפרשת תרומה ועשו לי מקדש כו' ככל אשר אני מראה כו' וכן תעשו כו' שנדחק רש"י בפירושו, ובפרט מה שנקט לשון מקדש ולא משכן, וחכמינו ז"ל אמרו (עירובין ב.) דמשכן איקרי מקדש וכן להיפך, וגם יבואר למה בנו דוד ושלמה ביהמ"ק ולא היה די במשכן, ואם היה רוצה לבנות דוקא בית קיים לעולמים למה הרבה בחדרים ועליות שלא היה במשכן.

והענין הוא שאמר הפסוק (ישעי' כט יג) יען כי נגש העם כו' לכן הנני יוסף להפליא כו' ואבדה חכמת חכמיו כו', ואמרו חכמז"ל (שבת קלח:) שלא יהיה להם הלכה ברורה, וכן אנחנו רואים שמימות משה רבינו ע"ה בכל דור ודור התורה מתמעטת והפירושים מתרבים עד שכמעט אין לנו דין אחד ברור ולא יהיה בו פלוגתות וחילוקים ופירושים, וכל יותר שנתקרבו הדורות למשה היה הלכה ברורה יותר עד שבימי משה היה העיקר תורה שבכתב ואידך פירושא שקבל משה מפי הגבורה בעל פה היה בלי מחלוקת ובלי ספק, ועוד נמסרו למשה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ללמוד ולדון ולהקיש ושתי אלה נקראים כלל ופרט, שהתורה שבכתב היא הכלל ותורה שבע"פ היא הפרט ואין בכלל אלא מה שבפרט כי באמת שניהם כאחד טובים, והם דוגמת המשכן והמקדש שכל ימי משה היה די במשכן לבד ומשם תצא תורה שבע"פ בלי טורח ויגיעה, אבל אח"כ שנתמעטו הדורות הוצרכו למקדש שהיה בו פרטים הרבה וידוע כי תורה שבכתב ושבע"פ הם יחוד קוב"ה ושכינתיה וע"כ נקרא משכן ע"ש שכינת כבודו עלינו, ומקדש הוא הכנה שמסור ביד כל אדם ללמוד ולפלפל בחכמה ע"י הי"ג מדות בתורה שבע"פ, וזה"ש [תהלים ק] ה'ריעו ל'ה' כ'ל ה'ארץ ר"ת הלכ"ה [שער הפסוקים תהלים ק], ואין לו להקב"ה בעולמו רק ד' אמות של הלכה, שע"י שהאדם מעיין ותופס במחשבתו הדינים הנמשכים מתורה בכתב הוא ממשיך אור קדושת השי"ת בעולמו ומחברת עמו השכינה ומדת המלכות שהיא אדון כל הארץ וכמ"ש [תיקו"ז י"ז ע"א] מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה, ומזה י"ל טעם הגון למה בנו דוד ושלמה דוקא את ביהמ"ק לפי שהמה היו נגד מדת המלכות ותורה שבע"פ עשו מקום לארון [תורה שבכתב] כמ"ש במקרא (מ"א ח כא) ואשים שם מקום לארון, לתועלת הייחוד וכנ"ל.

וזה"ש ועשו לי מקדש שהם יתקנו את מדת המלכות ואז ושכנתי בתוכם, וביאר הדבר ע"י מה יתקנו, לזה אמר ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן דהיינו תורה שבכתב ותבנית כל כליו היא מחשבה וכלי התורה הם הי"ג מדות שנמסרו לשמש אותה, וכן תעשו אתם להמשיך השראת שכינתי', וזהו אמרם בזוה"ק פ' וארא בר"מ [כ"ה ע"א] ע"פ וידעתם כי אני ה' כו' למנדע ליה לקוב"ה בדרך כלל ופרט כו' כד נפקו ישראל ממצרים כו' אודע להון משה בדרך כלל כו' ולבתר ארבעים שנה אודע להון בדרך פרט כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כו'.

והנה כמו כן היו משה ואהרן על בחי' זו כי משה קיבל התורה מפי השי"ת כהוייתה והיה נקרא איש אלקים בעלה דמטרוניתא ושושבינא דמלכא, אבל אהרן היה הפרט כמ"ש ואהרן אחיך יהיה נביאך והיה שושבינא דמטרוניתא,

וכמו כן היה חילוק בין בצלאל לאהליאב כמו שפרש"י שלכן נבחר אהליאב לפי שהיה מפחות של השבטים, א"כ היה לו להיות משבט נפתלי או גד ואשר ולא מדן שהוא נשיא דגל, אבל הנ"ל שבצלאל היה נגד תורה שבכתב וממדת החסד שכן נקראת תורת חסד לפי שאין בה קושיא ופירוק והיה ממטה יהודה לשון הודאה שאין שם מחלוקת, אבל אהליאב היה משבט דן מצד מדת הדין ומבחינת תורה שבע"פ שצריכין לדון ולפלפל להוציא הדין לאמיתו.

וזה שאמר הכתוב פה, אלה פקודי המשכן, פסל את הראשונים, שעכשיו מדברים מן הפרט והוא פקודי לשון פקדון שנפקד אצל המשכן היינו התורה שבע"פ שנכלל במשכן, משכן העדות כי תורה שבכתב מעידה על תורה שבעל פה שהיא אמת שאלמלא תורה שבע"פ לא היינו יודעים הפירוש שבתורה שבכתב, כגון טוטפת ושמירת שבת ושחיטה וטריפות וכדומה, והוא אשר פקד על פי משה כמ"ש כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית כו', והוא עבודת הלוים הנלוים אל ה' לדבקה בו, אי אפשר להגיע למעלת השלימות אם לא ע"י עיון בהלכה, וע"כ נאמר בזוה"ק [ח"א כ"ז ע"א] וימררו את חייהם בעבודה קשה זו קושיא, בחומר זו קל וחומר, ובלבנים זו ליבון הלכה כו', וגם כי לוים הם ממדת הדין כידוע ולא פסקה ישיבה מהם, ביד אתמר שתלוי באמירה ואי אתה רשאי לכותבן וכל המימרות בגמ' מתחילין אתמר, בן אהרן הכהן שהוא היה שושבינא דמטרוניתא וכנ"ל.

ומזה יש לומר טעם הגון על שנזכר בפרשה זו ח"י פעמים כאשר צוה ה' את משה, כי יש ח"י צרכי בני אדם בין גשמיות ובין רוחניות שעליהם הוקבע תפלת י"ח, ומשה שהיה בעלה דמטרוניתא הקים את המשכן כמ"ש אקים את סוכת דוד כו' והיה מחוייב שאר כסות ועונה המוזכרים בזוה"ק ולאקמא שכינתא מעפרא, וזהו היה לפענ"ד ענין הקמת המשכן ע"י משה דוקא, ועל ידי שמסר נפשו על ישראל באמרו מחני נא מספרך ונתקיים תיכף בפ' תצוה כי צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלוה, לזה נכפל כאן ח"י פעמים גבי הקמת המשכן להרים קרן ישראל.

ואמר עוד המקרא הנ"ל ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, היינו מסטרא דימינא שחנה דגל יהודה ומבחי' תורה שבכתב כנ"ל עשה כל אשר צוה ה' את משה שהיה ג"כ בחינה הנ"ל, ואתו כלול ודבוק ומושרש אהליאב למטה דן מסטרא דשמאלא, כי דגל דן צפונה יחנו וגם הוא לשון דין כנ"ל, והיה חרש כמ"ש החרש והמסגר וזה"ש חכמז"ל (גיטין פח.) כשפותח בהלכה הכל נעשים כחרשים, וחושב שיודע לחשב עברונות ותקופות ומולדות, ולחשב מחשבות לפלפל בחכמה כנ"ל, ורוקם עוקר הרים וטוחנן זו בזו בהלכה ובסברא, וכל זה בתכלת ובארגמן כמו שפירש רש"י בפרשת תרומה שי"ג מינים הוצרכו למלאכת המשכן ע"ש, ולדרכינו נאמר שהם כנגד הי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, שנצטרכו לתורה שבעל פה, וזהו מה שנראה לפענ"ד לבאר בתבנית המשכן ומוצאיו ומובאיו וביהמ"ק שיבנה ב"ב וה' יראנו נפלאות מתורתו שבכתב ושבעל פה אוכי"ר בנלי"כ ולאע"י.

חידושי אגדה לברית מילהויהי בחודש הראשון כו' הוקם המשכן, כמ"ש בעוללות אפרים [מאמר תי"ז] דבכל שבעת הימים היה מקימו ומפרקו דוגמת ברית מילה כמ"ש [בראשית יז ג וברש"י שם] על ויפול אברהם על פניו, קודם שנימול לא היה יכול לעמוד כשנדבר עמו, ועפימ"ש גבי בצלאל שציווה לעשות בתחלה ארון ואח"כ משכן והוא אמר בהיפוך, וטעם הדבר דמילי דשמיא העיקר הוא המחשבה ואח"כ המעשה, אבל במילי דעלמא הוא להיפוך בתחלה עושין הרבה פעולות לגמור מה שבמחשבתו, וע"כ ציווה השי"ת תחלה על הכלים הפנימים המורים על החכמה כמ"ש בב"ע שהמשכן וכליו היו דוגמת האדם, אבל בצלאל עשה כדרך בני אדם בפעולה גשמית, וכמו כן מצות ברית מילה שעושין פעולות הרבה אבל העיקר הוא המחשבה וכוונת הלב לש"ש שע"י מצוה זו זוכה הילד לנשמה טהורה וע"כ אין לו תקומה עד יום השמיני כמו במשכן שלא היה לו קיום בכל ז' ימי המלואים עד יום השמיני דבכל דבר צריך ז' ימים פרישה, כמו כן משה רבינו ע"ה כשנכנס בתוך הענן וכהן גדול כשנכנס למקדש קודם יום הכפורים.